

ZARZĄDZENIE

Dnia 28 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w dniu 28 maja 2026 r.,
w sprawie pisma skazanego **M. P.**,
sygnalizującego konieczność wznowienia z urzędu
postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt II AKa 287/19
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi
z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt XVIII K 18/19,
na podstawie art. 542 § 1 i 3 k.p.k. *a contrario*

zarządza:

- 1. stwierdzić brak podstaw do wszczęcia z urzędu postępowania o wznowienie postępowania;**
- 2. doręczyć odpis zarządzenia skazanemu z pouczeniem o braku zażalenia.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek skazanego M. P. o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt II AKa 287/19 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt XVIII K 18/19, z uwagi

na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, bowiem w wydaniu orzeczenia brał udział sędzia powołany przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Ponadto skazany wniósł o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek skazanego, z uwagi na wskazywaną w jego treści bezwzględną przyczynę odwoławczą, został potraktowany jako sygnalizacja podjęcia czynności z urzędu. Pismo to nie stanowi wniosku o wznowienie postępowania w rozumieniu przepisów rozdziału 56 k.p.k., stanowiąc wyłącznie sygnalizację możliwości zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, stanowiącej podstawę do wznowienia z urzędu prawomocnie zakończonego postępowania (zob. postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21).

Tak też zgodnie wskazuje się w orzecznictwie i piśmiennictwie, uznając, iż wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony (zob. uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 7 maja 2005 r., I KZP 5/05). Pismo sygnalizacyjne złożone w trybie art. 9 § 2 k.p.k. nie implikuje więc po stronie sądu, do którego je skierowano, ani prawa, ani obowiązku jego rozpoznania (zob. postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2022 r., IV KZ 55/21).

Zatem okoliczności podniesione w przedmiotowym wniosku mogą zostać zweryfikowane jedynie z urzędu. Weryfikacja taka została w niniejszej sprawie dokonana i przyniosła wynik jednoznacznie negatywny, co oznacza, że nie dostrzeżono podstaw do rozważania przez Sąd Najwyższy wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt II AKa 287/19 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt XVIII K 18/19.

Zgodnie z treścią art. 542 § 2 k.p.k. postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k.,

przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego. Przechodząc do zasygnalizowanej przez skazanego potrzeby wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie brak jest podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

Analiza wniosku skazanego i akt przedmiotowej sprawy wskazuje jednoznacznie, że wnioskodawca podnosi wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na fakt wydania orzeczenia przez sędziego, który został powołany na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. W tym miejscu należy stwierdzić bezzasadność podnoszonego zarzutu, albowiem podczas wydania wyroku w sprawie o sygn. akt II AKa 287/19, co miało miejsce w dniu 13 listopada 2019 r., sędzia X. Y. był delegowanym sędzią Sądu Okręgowego. Wszakże dopiero postanowieniem z dnia 26 stycznia 2021 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda powołał sędziego X. Y. na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie (M.P. z 2021 r. poz. [...]).

Niezależnie od powyższego, należy podnieść, że w doktrynie i w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. zachodzą tylko wtedy, gdy zaistniały w rzeczywistości, a nie pozornie, zaś przepisy regulujące bezwzględne przyczyny odwoławcze muszą być interpretowane ściśle. Przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określana mianem „nienależytej obsady sądu”, tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras, w: Kodeks postępowania karnego, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie

traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, *Przegląd Sądowy* 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18). Dostrzec przy tym trzeba, że art. 439 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, że zaistnienie jednej z taksatywnie wymienionych w nim przyczyn obliguje sąd do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz niezależnie od wpływu uchybienia na treść wyroku. Rodzi zatem konsekwencje często wykraczające poza oczekiwania stron postępowania występujących z żądaniem przeprowadzenia kontroli odwoławczej. Nie budzi więc wątpliwości, że zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* przepis ten nie może być interpretowany rozszerzająco. Dotyczy to nie tylko wzbogacania za pomocą wykładni samego katalogu z art. 439 § 1 k.p.k., lecz także dokonywania rozszerzającej interpretacji konkretnych przyczyn odwoławczych (zob. postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22).

Powyższych ustaleń nie może zmienić treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, która na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać.

Reasumując, powołanie na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., V KO 38/24; postanowienie SN z dnia 9 kwietnia 2026 r., I KO 14/260. Podnieść bowiem trzeba, że sposób powołania sędziów na podstawie art. 9a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., czyli przez Sejm, jest zgodny z Konstytucją, o czym orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 marca 2019 r., sygn. akt K 12/18.

Także z orzecznictwa międzynarodowego można wywnioskować, że udział Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami

ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., w procesie powoływania sędziów, nie może sama w sobie prowadzić do powzięcia wątpliwości co do niezawisłości sędziów wyłonionych w tym procesie ani statusu sądu z ich udziałem (zob. np. wyrok TSUE z dnia 21 grudnia 2023 r. L.G. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, C-718/21; wyrok TSUE z dnia 24 marca 2026 r., C-521/21).

Zgodnie zaś z obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej prawem, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności (zob. art. 55 § 5 Prawa o ustroju sądów powszechnych i art. 29 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym).

Powyższe rozważania zdecydowały o stwierdzeniu braku podstaw przeprowadzenia z urzędu postępowania o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 listopada 2019 r., sygn. akt II AKa 287/19 zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt XVIII K 18/19.

Podkreślić również należy, że stwierdzenie braku sygnalizowanego przez stronę uchybienia nie wymaga wydania w tym przedmiocie orzeczenia i wystarczającym jest poinformowanie strony o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia postępowania z urzędu (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05). Z uwagi jednak na charakter pisma procesowego, w ramach którego dokonano sygnalizacji, za celowe uznano podjęcie przedmiotowej decyzji w formie niezaskarżalnego zarządzenia.

W świetle wskazanych wyżej okoliczności rozpoznanie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu stało się bezprzedmiotowe.

[J.J.]

[r.g.]

Anna Dziergawka

